

Ірина Антохова,
Чернівецький національний університет ім. Ю.Федьковича,
м. Чернівці

САНАЦІЯ ЯК ОСНОВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ОЗДОРОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ

У системі стабілізаційних заходів держави, спрямованих на виведення підприємств з фінансової кризи, основна роль відводиться санаційним заходам. Особливо гостро дана проблема постає сьогодні, нові механізми і можливості в ринковій економіці не були використані або призвели до негативних наслідків у зв'язку з некомпетентними діями керівництва підприємств, недосконалістю нормативно-правової бази, через безвідповідальність і фінансово-економічні злочини. У ринковій економіці підприємства, які не задовольняють вимоги нормального фінансово-економічного стану і знаходяться в кризовому стані, проходять процедуру банкрутства, яка закінчується або ліквідацією, або санацією.

Під санацією розуміють систему заходів, які здійснюються під час провадження у справі про банкрутство з метою запобігання визнання боржника банкрутом і його ліквідації. Санація охоплює не лише фінансову сторону діяльності підприємств. Необхідно враховувати питання організаційно-правової, матеріально-технічної, управлінської перебудови діяльності підприємств-боржників.

У зв'язку з цим під поняттям «санація» слід розуміти як систему фінансово-економічних, виробничо-технічних, організаційно-правових і соціальних заходів, які спрямовані на досягнення або відновлення платоспроможності, ліквідності і конкурентоспроможності підприємства [2].

Виділяють наступні типи санаційних заходів.

1. Санаційні заходи організаційно-правового характеру. їх можна розділити на два класи:

✓ санація зі збереженням існуючого юридичного статусу

підприємства-боржника;

- ✓ санація зі зміною організаційно-правової форми і юридичного статусу санаційного підприємства (реорганізація).

2. Виробничо-технічні санаційні заходи.

3. Фінансово-економічні заходи [3].

У зв'язку з цим можна виділити наступні форми санації підприємства.

1. Санація підприємства, спрямована на реорганізацію боргу (без зміни статусу юридичної особи підприємства, що санується), передбачає наступні варіанти:

- ✓ погашення боргу підприємства за рахунок коштів бюджету;
- ✓ погашення боргу підприємства за рахунок цільового банківського кредиту;
- ✓ переведення боргу на іншу юридичну особу;
- ✓ випуск облігацій (і інших боргових цінних паперів) під гарантію санатора.

2. Санація підприємства, яка спрямована на його реорганізацію, має такі основні форми: злиття, поглинання, передача в оренду, приватизація.

Проведення заходів санації переслідує два види цілей: оперативні (короткострокові) і стратегічні (довгострокові). У перелік найбільш важливих оперативних цілей включають: забезпечення ліквідності; управління прибутковістю і оптимізація використання готівкових ресурсів.

Стратегічною метою санації є забезпечення життєдіяльності підприємства і активної позиції на ринку. Об'єктами управління, на які спрямована дана мета, є всі процеси, що впливають на конкурентоспроможність підприємства, що санується.

Серед різних форм санації слід приділити належну увагу реструктуризації підприємств-боржників. Для виведення підприємства з стану кризи необхідно вживати рішучих заходів. Аналіз практики функціонування українських підприємств-боржників виділити наступні заходи: реорганізація засновницьких відносин; реструктуризація

підприємства; реінжиніринг основних процесів діяльності підприємства [2].

Після прийняття рішення про проведення санації підприємства протягом трьох місяців керівник санацією зобов'язаний представити комітету кредиторів для схвалення плану санації боржника.

План санації повинен містити заходи з відновлення платоспроможності боржника, умови участі інвесторів за їхньої наявності, в повному або частковому задоволенні вимог кредиторів, термін та черговість виплати боржником або інвестором боргу кредиторам і умови відповідальності інвестора за невиконання прийнятих згідно з планом санації зобов'язань. Проведений аналіз законодавства України дозволив виділити наступні санаційні заходи, що входять до плану санації: реструктуризація підприємства; перепрофілювання виробництва; закриття нерентабельних підприємств; ліквідація дебіторської заборгованості; продаж частини майна боржника; продаж майна боржника як цілісного майнового комплексу; звільнення працівників боржника, які не можуть бути задіяні в процесі реалізації плану санації тощо.

План санації також повинен передбачати термін відновлення платоспроможності боржника. Платоспроможність вважається відновленою за відсутності ознак банкрутства [3].

Дослідження можливих та наявних процедур санації підприємств показує, що досягнення цілей відновлення платоспроможності підприємства, уникнення його банкрутства за рахунок виключно фінансових заходів стабілізації є малоперспективним. Підприємство, яке ставить собі за мету довгострокові цілі зростання, повинно періодично вдаватися до застосування комплексу заходів виробничо-технічного, організаційно-правового, фінансово-економічного та соціально-економічного характеру. Перспективним є дослідження впливу конкретних заходів на діяльність підприємства, їхнього співвідношення за обсягом та дією у часі, аналіз оцінки ефективності санаційних процедур.

Список використаних джерел:

1. Кислухина И. Проблемы формирования концептуальных и методологических основ антикризисного управления // Проблемы теории и практики управления., 2006. -№6. - С. 36-40.
 2. Копилюк О. І. Фінансова санація та банкрутство підприємств. - К.: ЦНЛ, 2005. - 168 с.
 3. Пушкарь А. И., Тридед А. Н., Колос А. Л. Антикризисное управление: модели, стратегии, механизмы. — Х.: ООО "Модель Вселенной", 2004. — 452 с.
 4. Холод З. М., Штангрет А. М. Антикризове управління — система завчасної діагностики і захисту від кризових ситуацій // Наукові записки. — Львів: Українська академія друкарства, 2002. -Вип. 5.-С. 124-127.
- Фомин Я. А. Диагностика кризисного состояния предприятия. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2006. — 349 с.